

fundamenti, ut nosti Scot. quol. 23. P. & Lich. ib., ad eum modum quo privato, & denominations extrinsecus recte dicuntur, ut fufius in Pradic. Relat. in Log. dictum est. Hoc ultimum argumentum potest etiam fieri contra permanentia, quatenus expofitione permanentias ab eterno videtur necessariò ponis enim in fucceſſivum, quod argumentum Ariag. hic infuſibili putat; sed de hac materia vido difp. 1. de Cœlo quæſit. 5.

Q U E S T I O N

De temporali Inceptions, & Desitione creaturarum.

Diximus in p̄œd. disp. qu. 4. art. 2. quod quamvis mutat̄ res alia duratio intrinsecā a tempore existat̄, omnes tamen nostro tempore mensurant̄ possunt extrinsecā, quatenus omnes coexistunt tempori, quapropter de rebus permanentibus, quantum proprio œvo durant̄, faciliiter responderi posset ad quatenus, nam incipiunt potestim, & definitim negativè in eodem indivisiibiliœ œvo, ut habeat Scot. 2. d. 2. qu. 1. infra F. & 4. disp. 49. q. 5. ad princ. attamen propter illam coexistentiam temporis, de incipiente, & de finitione ipsarum tractandam est, ac si tempore mensurarent, sicut, & de successiviis, unde non redit Compl. disputat̄. qu. 4. de Angelis loquuntur tamquam quatenus œvo mensurantur. Et quia res omnes creatae in duplice differentia, alie enim sunt successiviæ, que totæ simili non habentur, ne plures aptæ partes simili habere possint, ut tempus, & motus, & c. aliae permanentes, quatenus etiam totum simili esse possit, & itarum alia sunt divisibles, quæ ex partibus constat, vel extensivæ, vel intensivæ, aliae indivisiibiliæ omnibus partibus expertes, que subdividuntur, ut dicimus in ultimo art. idcirco ad exactam cognitionem hujus quidem est, quid, & quos fini modi incipiendi, & definitiendi sunt, deinde quomodo ita quinna incipiatur, & definitur,

ARTICULUS PRIMUS.

*Quid, & quae sint modi incidiendi, & desinendi rerum
creaturem.*

Qui negant indivisibilia in continuo diversimodè modos inclipiendi, & deslinde explicant, quam faciant indivisibilità admittentes, ut videtur apud Averianum quest. 39. Physic. 1. de sita sententia, facit pauci in ultimo articulo. cincimus, non est sermo in praesenti, facit enim in disp. 9. qu. 2. art. 2. impugnata sunt; quapropter modos itos debent explicare juxta placitum Doctorum; tamen talia indivisibilia, quae in tempore in-plantia vocantur. Adverendum igitur est ex Phil. 8. Phys. 69. plante continuativum esse quae divisum prioris temporis 2 posteriori, & quia res est, vel non est in aliquo tempore, conseq-uenienter infans illud dividit tempus, in quo res est, a tempore in quo non existit; intipit quia nec in eodem instanti res est nisi sit, & non est, sequitur, quid infans illud medium non potest nisi intrinsecum esse, & non nisi res, t. e. unum intrinsecum, & alterum extrinsecum, hinc occasum lumperit Scot. quol. 12. M. anno-
tandis, quod incipit duplicitate potest expoñi, uno modo cum pof-

ione praesentis; & negatione præteriti, scilicet eft, & prius non ficut, cum negatione præfentis, & poftione futuri; vi-
deſcitet non eft, fed poſt erit; ſic definit uno modo expoñitur per
politionem præfentis, & negationem futuri ſcilicet eft, sed non
erit, ſecundo per negationem præfentis, & poſitionem præteriti,
non eft, deſit erat. Primum modus incipit dicitur primus eft rei,
qui ualeat dicere, nunc prius eft, & immedieante non erat,
tia ut reſeruit ſub non exiſtentiā per totum tempus præcedens ul-

ad illud inflans exclusivè, quod ad eis re pertinet, & idemque dicitur modus incipiendi intrinsecus, quatenus inclusivè spedit ad tempus existentia rei. Secundus modus incipiendi dicitur *utrinamque pol est*, qui valet dicere, nunc res ultimo non est, sed immediata pol est, & dicitur modus incipiendi extrinsecus, nam illud inclusivè spedit ad tempus non existentia rei inclusivè, & exclusivè ad tempus existentia rei. Tertius primus modus definiendi dicitur *aliquam efficiens*, in quo valet dicere, nunc res ultimo est, immediata pol non est, & dicitur modus definiendi intrinsecus, habito respectu, non quidem ad defitionem ipsam rei, nam hoc illud inflans est extrinsecum defitionis, cum exclusivè pertineat ad tempus non existentia rei, quos effequent, sed ad existentiam rei, quae ad illud inflans exclusivè terminantur. Secundus dicitur *primum non est*, quia explicatur, nunc primò res non est, antea erat, & dicitur modus definiendi extrinsecus in ore ad existentiam.

tiā, ad quā exclusivē pertinet propter candem rationem, sed
reflexū dicitur potius intrinsecus, atramen vocabula
accipienda sunt lectūdinem communem nūm Doctōrum. Et quia
nūm in explicatiōne istōrum modorū supponit pro infla-
tiōni & *by immediacy*, ^{et} *immediacy post*, significant tempus precede-
nti, vel subsequenti, sequitur differentia inter inceptionem, &
defitionem, nam quod incipit intrafīce, incepit in infantī, quod
post deūsū intrafīce, de finit in tempore, & quod incepit extrin-
secē, incipit in tempore, at quod exīfīt extrinsecē, definit in infan-
tiā. Ratio hinc ēst, quia quo^t est intrinsecum coexistēt et rei
inceptionē, et intrinsecum productionē ipsius, quia quando da-
res dat etiam productio, quod tamē est intrinsecum rei in de-
finitione, et extrinsecē cum defitione, g̃a tunc est definitio, quando res

ABTICULUS II

De Incaptione, & Desktionem successiorum.

Omnes concedunt successiva per se, ut motum, & tempus, quatenus ea cessiva, sunt incipere, & definire extrinseco per ultimum non esse, & per primum non esse, dicendo nunc est motus, immediaet pofit erit, tunc non est motus, immediaetate erat, ita Scot. in 2. d. 2., q. 9. N. & prob. quia natura successiva est habere partes in continuo fluxi, & unam similitudinem cum al-

terà esse non posse, ergo in nullo instanti potest dici esse motum, nam cùm motus sit aliud continuum divisibile in partes integræ, si daretur motus in aliquo instanti, in quo dicatur, nunc est motus, jam haberet simul partes plures, & sic non esset successivum ens.

Hanc tamen communem doctrinam Arriag. disput. 16. Phys. fide-
tione decima prima, revocavit in dubium, sūfmet enim omnia
indifferenter sive succēfī, sive permanentia incipere, & defi-
nere, tam intrinsec̄, quam extrinsec̄, quod probat præcipue de
succēfī, nam si motus extrinsec̄ incipere est nunc non esse
motum, sed immediat̄ post fore, ergo de motu vñificari hoc pos-
terit, nunc est motus immediat̄, antē non erat, patet conseq̄ ex
Ariof. docente omnem propositionem veram de prætōto vel de
unius totius fluenti, & in illo in fūti nilla pars motus reperitur,
sed immediat̄ ante eā par sitqua mortis, & hoc est verum, sed
negatur ultima fequelle, nam dictum totali sicutus succēfī, &
ultimā bene potest esse in infantī extrinsec̄ terminativo. Ad
aliam ex Scoto cit. dicimus, quod in eo infantī eodem modo se habeat
indivisiabilit̄, sicut ante dividibilit̄, ex quo non sequitur
quicquid, sicut requiritur, ut mobile dividibilit̄ ex quo habeat eodem
modo, sicut dividibilit̄ fit motus.

futuro, id est verum, quia potest revolu^r per suam de inse, id est, de praesente, ut idem verum est. Adam fuit, quia aliquando fu^r verum dicere. Adam est, & idem verum est dicere. Antichristus erit, quia aliquando erit verum dicere; Antichristus est, ergo si et verum dicere, non nisi est motus, sed immotus post erit, verificabitur in illo immedietate pos^r, quod motus est, & ante

poter moveri, remaneat.

27 Secundum ex Philo. 8. Phys. 23. dicente, non enim se paribile in insitum est quod alterius propter hoc. *O* alternatio, sed simul fit, scimus de hinc, quod probat exemplo guttarum lapidem excavantium, non solum ultima totum lapidem excavat simul, ergo si post multas guttas tandem tota pars lapidis simul moveret, & ita illa in alteratione, dabitur prima pars alteracionis, ergo incipit motus per primum esse. Idem clarum habet de Seneca & Senatore cap. 7. Confiteretur contradictionis non datum medium, erga inter non esse formae inducere per motum, & ebe ipsius non est medium, non esse autem

Relp. maie neg. conseq. et ad prolationem dicimus, duplum est praefantiam, permanentem unam, & totam simul, alteram successivam, & per partes post partes; rursus ad Arist. respondemus siue fidei ad veritatem propositionis de praeterito, & futuro, quod verificetur de praesenti, altera harum praefantiam juxta exigentiam rerum existentium, & quia motus est de numero successivo, verificatur quod sic in tempore immediato pro ipsi instanti, praefantia, & existentia successiva, non tamen valer dicere, nunc est motus, quia licet suppono pro instanti, non pro parte temporis, & consequenter licet supponit pro existentia permanenti, ien-

115. & consequenter ex iis rapportis pro ximitate permanenti, tenui simili, modo enim quinum primam incipiemonem & definiitionem rerum, quae neque in tempore exerceri, sicut tempus non habet primam partem, sed ante unam est alia, & alia in infinitum. Ad Conf. respondeamus ex Scot. d. 24. q. 9. llt. S. ut duximus dpl. 9. q. 2ar. 5. ad conf. 4. argum. princip. instanti eis aliquod tempus immediatum dubio dicitur, vel quia secundum se totum est immediatum instanti, & hoc est alia, qui nulla pars temporis est sic immediata, nam qualibet aliquanta est alia aliquantibus immediata in infinitum, vel dictetur immediatum instanti, quia inter ipsum, & instantis nihil mediat, hoc est verum, non tamen sequitur posse in hoc tempore immediato enunciari, nunc motus est, quia lunc supponit pro duratione futilitanea, & determinata, at tempus illud in immediatam est successebit duratio, & indeterminata, quapropter non est a communis modo loquendo recedendum, quod motus extinxerit incepit, & definit.

26 Dubium tamen est de quiete, an eodem modo incipiat, & desinat, & licet Mafius sexto Physicorum capite decima sectione secunda quaestione decima prima afferat, quietem incipere utique eodem modo, sed desinere oppolito modo per ultimum scilicet sui esse.

Dicendum est tamen, quod quies duplicitate sumi potest, vel quatenus est negatio motus, vel quatenus privatio, primo modo dicit carentiam motus in subiecto non apto, secundo modo dicit carentiam motus in subiecto apto; si quies primo modo sumatur, sic incipit, & definit opposito modo, scilicet, per primum sui esse, & per ultimum cui usque, quia cum haec huius instantiae sit in aliis instantiis, quod est ultimum non esse motus, valet dicere, nunc est negatio motus, & immediate nos non erit, & in instantiis quod

Et negatio eius, & immediate postea erit, & in instanti, quod
primum est non esse motus, verum est dicere, nunc est negotio
motus, & immensante ante non erat; immo in quilibet infantilis motu
natur haec quies, non tamen motus est interruptus, quia ad
hoc requiritur quies privativa; si vero secundo modo futurum, sic
eodem modo definit, & incipit, sicut motus, scilicet, extirfice
Probatur privativa opponitur debet eodem modo recipere sub-
iectum, & eadem mensura menfurari, ergo si motus inest subje-
ctio in tempore, etiam quies, & vera successiva erit, quare idem
infans erit ultimum non esse motus, & premium non esse quietis,
& idem infans erit primum non esse motus, & ultimum non esse
quietis. Hoc totum colligitur ex Scoto citato & littera O ubi il-
lud inflans, quod ultimum non esse motus dicitur, vocat Scotus
infans, non quietis, sed immutatus, quatenus opponitur non
motu, sed mutato esse, unde fecit quies opponitum motu, ita
quiem est, quod inflans immutatus dicitur, opponitur muta-
to esse, & in secunda decisio ne tertia questione quarta C habet,
quietem, quae privatio motus est, successivam esse, & tempore
menfurari, sicut motus.

Objicione 1. si motus definit per primum non esse, & in instanti, ergo corruptio vel recessus divisibilis sit finitum indivisibiliter, & in instanti, ergo ante illud infinitus motus non habuit finem, sed permanebat, quod est falsum. Rursus in eo instanti, quod ultimum non est motus dicatur, mobile enim modo se habet, ac prius se habebat, ergo in eo instanti quicdem sicut prius, ergo prius se habebat, finitum per primum fui non esse, fui per ultimum fui esse. Respon-

Objicetur. i. si motus definit per primum non esse, & in instanti, ergo corruptio rei successivae divisibilis sit unum individuabiliter, & in instanti, ergo ante illud instanti motus non fluctuat, sed permanebat, quod est nullus. Rursum in eo instanti, quod ultimum non est motus dicatur, modum eodem modo se habet, ac prius se habebat, ergo in eo instanti quietie fit, sicut prius, ergo quies non definit per primum sui non esse, sed per ultimum sui esse. Respon-
suum. *Belluti Tom. II. Physica.*

esse communis. Opinio est affirmativa, ratio est, quia in ultimo instanti motus semper acquiritur aliquod indivisibilis termini per motum acquisiti, sic in motu locali adest illud ubi adsequatum, in quo posita mobile quiescit, & in quantitate, vel qualitate acquiruntur indivisibilia terminativa quantitatis, vel qualitatis acquisitae per motum, ergo datur aliquod mutatum esse, quo indivisibile illud ultimo acquiritur.

29 Verum quod primum mutatum esse, plurimi negativam defendunt, sic Comteb. & Phys. cap. 5. qu. 1. Tol. qu. 4. Ruv. cap. 5. qu. 1. Mor. difp. 7. Phys. qu. 12. & Fuentes 6. Phys. qu. 2. d. 3. cum Aris. 6. Phys. 4. & sequentibus dicente, ut in motu primum mutatum esse, sed ante omne mutatum esse dari moveri, & contra, quod etiam innuit Scot. 2. difp. 2. qu. 4. O explicato motum in qualitatibus.

Artamen si per mutatum esse intelligatur solum illud indivisibile motus, quod subiectum denominat habuisse motum, quomodo in rigore accipitur, id enim mutatum esse dicitur, quod jam habuit formam aliquam, sic non datur primum mutatum esse, quia in illo in instanti initiativo nulla pars novae formae in subiecto, ut si per mutatum esse intelligatur quodlibet indivisibilis motus, tunc affirmanus cum Scot. in 2.d. 2. q. 2. in fine, dicente, quod non est dare primum initians motum, ubi datur immutatio, quia est terminus quietis praecedens, sed ubi ad quietem sequitur mutatio instantiae ibi non est dare inflans mutationis terminus quietem praecedens, quam opinionem sequuntur Malus. 6. Phys. 10. feq. 2. qu. 4. Plaxa difp. 2. q. 1. & Averla qu. 30. Phys. feq. 3. quapropter quia in motu loci non datur aliquod indivisibile primum acquirendum, quia ipsa superficiem illam ambientem mobile sequitur spatium divisibile, impossibile est, in tali motu dari primum mutatum esse, sic etiam quando fit intensio aliquius qualitatis alteram dividit specie terminata proprio indivisibili praefusionem in subiecto, vel in augmentatione non datur primum mutatum esse, quia quod primum acquiritur pars eiusdem indivisibilis in subiecto, si unum istorum, vel alii sunt incerta, & indeterminata, genetio loquimur.

31 Dicimus 2. quia sibi invicem succedunt, five formae sint distinctae, & contrariae, five forma, & privatio, nunquam possunt incipere, & definiere intrinsecè per primum esse, & per ultimum esse, quia vel duo instantia immediata, vel materia sine ipsis, vel simili illis daret, nec etiam possunt propriam eadem rationem definire, & incipere extrinsecè per primum non esse, & per ultimum esse, sed necessari, si unum habet primum esse, alterum habebit primum non esse, quod erit idem inflans incipienti intrinsecum, vel in casu dubitum primum mutatum esse, quia indivisibile neguit in tempore acquiri, ut in tempore, ut dicimus, ult. Rel. Aliqui mutationem illam non potest ad motu subiectum, nisi extrinsecè, id est non posse dici initiativam illius. Contra, terminus acquisitus per illam mutationem est aliquod intrinsecè pertinens ad formam acquisitam per motum illum, est non ipsa pars, & ut indeterminata est, definire per ultimum esse; si at non definit propter advenit formam contraria, quia primum mutatum esse habeat, potest, immo regulariter definit per ultimum esse. Hæc Concl. quoad formam certam secundum totalem definitionem est contra Comteb. cit. qu. 2. art. 4. & Averla tr. 16. qu. 8. difp. 2. art. 3. colligit tam ex dictis in 2. Concl. quia hoc, quod est esse certam formam formaliter, dicit illud indivisibile completum, quod expellit per indivisibilem opolitum, iuxta dicta in præ. art. fed illud incipit per primum esse, ergo illud definit per primum non esse secundum etiam totalem definitionem definit extrinsecè, quia prima formam contraria habet esse perfectum totale, & incipit intrinsecè, sic in aliis in prima concl. cum Scot. At secundum partes definit intrinsecè, quia prima contraria secundum partes incipit extrinsecè: tandem quid si per adventum contrariae formæ non definat, tunc intrinsecè regulariter amittat esse, patet, quia indivisibile indifferenter ad utrumque modum definiunt, ut in seq. art. & sicut quo totum esse simili accepit, regulariter definit extrinsecè, sic illud perfectum, quod amittit esse per partes, ut plurimum definit intrinsecè: quapropter, & in instanti alius posse corrupti indivisibili complexis, & in tempore, euenti pars formæ, vel post inflans potest incipere corruptio indivisibilis complexis, & pars formæ.

Ex qua doctrina deducitur differentia inter definitionem formæ successivæ acquisibili, & amissibili, quod ens lucceum per accidens dicitur, & in tempore, & motum, quo sunt per se successivæ, nam licet ut successivæ acquiruntur illa formæ, incipiunt ad motum temporis, & motus per ultimum non esse, non tamem eodem modo definit, nam forma illa definit intrinsecè, motus vero, & tempus extrinsecè, ratio est, quia in conceptione illa formæ sunt termini motuum, qui cum sint acquisitivi, ad eum illarum terminantur, & in definitione termini motuum sunt non esse illarum, cum sint deperditivi, & consequenter non possint simili esse, sed cum incipit motus deperditivus, v. gr. calor, incipit etiam non esse calor, qui est terminus prius.

ARTICULUS III.

De inceptione, & definitione permanentium rerum, & divisibilium.

30 Rdam enim acquisitum rotum esse simili, & simili totum esse dependunt, ut animata in generatione, & corruptione totali, quia minimum sibi determinant, alia vero acquirunt esse successivæ, & per partem post partem, ut ea omnia, que minimum sibi non determinant, ut composita substantia, & forma, & simili substantia, quoniam accidentales, que adhuc dupliciter confideri possunt, primo, ut entia quædam certa, & determinata, ac completa sunt, & sic dicit aliquod ens completum proprio indivisibili motum terminans five acquisitum, five deperditum, & secundo ut quid uncertainum, indeterminatum, & incompletum, dicente, quodomus significant ens sine proprio indivisibili complectio, & ut actuali fluxui, & motu sublati; exemplum, frigus, ut quatuor, vel confideratur, ut habet partes illas intensivas, secundum quas successivæ acquiruntur, vel prout est aliquod intensivum integratum ex quatuor gra-

dibus completis, & proprio indivisibili intentionis terminatis. Hoc notato.

Dicimus 1. permanentia, quae simili acquisiunt esse, & illa composta sunt, intrinsecè, si confiderentur, ut entia perfecta, & completa sunt, ita colligitur ex Scot. in 2. d. 2. q. 4. & in 4. d. 4. q. 5. in fine, & quol. 1. art. 3. Prob. 1. de illis, quae simili acquisiunt esse, quia si totum esse simili habent, ergo valet dicere, nunc res est, antea non erat; De compotis totaliter confideratis idem probatur, quia ut si confiderantur ad modum indivisibilis, tunc enim primum res complete intelliguntur, cum proprium acquisiri indivisibili terminans, & compleps illam, sed acquisitione indivisibili tota simili, & intrinsecè, ergo &c. Accedit, quod dum res in tempore acquiruntur, nunquam habet esse completem, sed incompletum, & imperfectum, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, tunc res sublati motu successivo, qui dum durat, non est terminatus, sed continuus fluxus, ergo quod acquisitum res est, non est terminatus, nisi per se admodum, sed imperfectum, quod definitionem etiam patet, quia si in indivisibili consultum, possunt totum simili amittere, esse, unde valet dicere, nunc non est, antea erat. Dicimus regulariter, quia possunt etiam intrinsecè definire, ut in seq. art. Idem quoque dicendum quod inceptionem de formis certis in subiecto certo, & determinato, ut quod definitionem est aliquid differentia, ut in 3. concl. Quoniam autem incipiunt forme in subiecto, si unum istorum, vel alii sunt incerta, & indeterminata, genetio in lib. de Gen. cum de successione alterationis, & generationis loquimur.

32 Dicimus 2. quia sibi invicem succedunt, five formae sint distinctae, & contrariae, five forma, & privatio, nunquam possunt incipere, & definiere intrinsecè per primum esse, & per ultimum esse, quia vel duo instantia immediata, vel materia sine ipsis, vel simili illis daret, nec etiam possunt propriam eadem rationem definire, & incipere extrinsecè per primum non esse, & per ultimum esse, sed necessari, si unum habet primum esse, alterum habebit primum non esse, quod erit idem inflans incipienti intrinsecum, vel in casu dubitum primum mutatum esse, quia indivisibile neguit in tempore acquiri, ut in tempore, ut dicimus, ult. Rel. Aliqui mutationem illam non potest ad motu subiectum, nisi extrinsecè, id est non posse dici initiativam illius. Contra, terminus acquisitus per illam mutationem est aliquod intrinsecè pertinens ad formam acquisitam per motum illum, est non ipsa pars, & ut indeterminata est, definire per ultimum esse; si at non definit propter advenit formam contraria, quia primum mutatum esse habeat, potest, immo regulariter definit per ultimum esse. Hæc Concl. quoad formam certam secundum totalem definitionem est contra Comteb. cit. qu. 2. art. 4. & Averla tr. 16. qu. 8. difp. 2. art. 3. colligit tam ex dictis in 2. Concl. quia hoc, quod est esse certam formam formaliter, dicit illud indivisibile completum, quod expellit per indivisibilem opolitum, iuxta dicta in præ. art. fed illud incipit per primum esse, ergo illud definit per primum non esse secundum etiam totalem definitionem definit extrinsecè, quia prima formam contraria habet esse perfectum totale, & incipit intrinsecè, sic in aliis in prima concl. cum Scot. At secundum partes definit intrinsecè, quia prima contraria secundum partes incipit extrinsecè: tandem quid si per adventum contrariae formæ non definat, tunc intrinsecè regulariter amittat esse, patet, quia indivisibile indifferenter ad utrumque modum definiunt, ut in seq. art. & sicut quo totum esse simili accepit, regulariter definit extrinsecè, sic illud perfectum, quod amittit esse per partes, ut plurimum definit intrinsecè: quapropter, & in instanti alius posse corrupti indivisibili complexis, & in tempore, euenti pars formæ, vel post inflans potest incipere corruptio indivisibilis complexis, & pars formæ.

Ex qua doctrina deducitur differentia inter definitionem formæ successivæ acquisibili, & amissibili, quod ens lucceum per accidens dicitur, & in tempore, & motum, quo sunt per se successivæ, nam licet ut successivæ acquiruntur illa formæ, incipiunt ad motum temporis, & motus per ultimum non esse, non tamem eodem modo definit, nam forma illa definit intrinsecè, motus vero, & tempus extrinsecè, ratio est, quia in conceptione illa formæ sunt termini motuum, qui cum sint acquisitivi, ad eum illarum terminantur, & in definitione termini motuum sunt non esse illarum, cum sint deperditivi, & consequenter non possint simili esse, sed cum incipit motus deperditivus, v. gr. calor, incipit etiam non esse calor, qui est terminus prius.

ARTICULUS IV.

De inceptione, & definitione rerum indivisibilium.

33 Indivisibilium alia sunt indivisibilis solum secundum durationem, non secundum entitatem, ut mutations inflantæ, quæ solum in instanti durat, ac partes habent entitatem, sicut termini, per illas acquisiti, ut difp. 1. q. 6. alia sunt indivisibilis secundum entitatem, & durationem simili, quæ partibus certa entitatis, & tantum per inflans existunt, ut mutua esse in motu, & instantia in tempore, alia sunt indivisibilis secundum entitatem, sed non secundum durationem, ut quæ partibus entitatis carent, sed iu possentur, per-

Questio II. Art. IV.

permanere, quæz à Scot. quol. 1. art. 3. indivisibilis permanentes vocantur, & illa, vel sunt formaliter, & virtualiter indivisibilis, quæ nec habent partes, nec pluribus possunt equivalere, ut indivisibilis continua; vel formaliter tantum sunt indivisibilis, quæ verò non habent partes, sed virtualiter indivisibilis, quæ habent plures partes equivalent, ut Angelus, anima rationalis, &c.

De indivisibilibus primi, & secundi generis commune est apud omnes, & desinere intrinsecè; ita Scotus quol. cit. & 2. d. 2. qu. 4. ad secundum princip. & patet, quia quando sunt incipiunt esse, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat; tum quia si extrinsecè incipient, habent esse in tempore, & consequenter vel tempus indivisibile est, vel inflans partes habent, cum mensura proportionis inter se, & totaliter sunt, quia carent partibus duratibus, ergo valet dicere, nunc est, antea non erat;

est simul productio, & conservatio, quia eadem in divisiblem perferuntur, quoniam modis virtualiter divisiiblitas dicitur, non esse necessarium, conseruationem à productione distinguunt pro omni signo ut patet, tum in productione externa, si Angelus eternus foret, tum in productione temporanea, & successiva aliquam divisibilis formam, in qua non est significabilis pars aliqua temporis coexistens productioni, qui etiam sit praesens conseruationis, sed si productio dici debet, hoc erit, quatenus dicit ordinem ad tempus praeium, in quo non erat res, non vero in ordine ad tempus, cui realiter coexistit, in quo non est divisibilis prima pars, cui primò coexistit.

Contra, ut habet Scotus quol. cit. F. Supra eandem actionem totum durationis tempore permanente in quo ex isto Angelus, quando est nova actio, & non aeterna, fundatur illi respectu, & terminatur non esse immediatae praecessens, quoniam dicitur productio novi, & ad eam praehabetur, & dicitur conseruatione, & impossibile est, actionem novam diu durante non dicere respectus istos (quamvis productione non distinguitur inter se productio rura, & conseruatione, cum non adit novitas essendi, ratione quorum productio, & conseruatione simili de eadem re predicari non possint) ergo etiam in hoc casu debet dari productio Angelia conseruatione distincta, quia vere esse Angelii succedit post non esse determinata, reali, positivum, & determinatum effectum habens, id eoque determinatam durationem pollutans, at annihilatio est actionis negatio, nec ad aliquod esse, sed ad non esse terminatur, quod nec determinatam actionem, nec determinatam durationem petit, sed potest fieri in tempore, five in instanti haberi, sic non efficiunt, non prout dicti privationem, sed simplicem negationem, & futurum est, & incipit intrinsecus, quamvis sit negotio aliquius successivi, cui repugnat intrinsecus inceptio, ut diximus supra: ad argumentum, ergo distinguimus consequens, amittit totum esse finali, id est non partes, & partes, & concedit simili, id est in instanti, negamus, per idem ad secundum. Ad 3. annihilari, & annihilatum est in Angelolum per nostrum modi concipiendi different, nec est neccesse, ut detur prima omnino annihilatio, at in productione debet dari prima producio, quia vero terminatur ad esse realie divisiblem de novo accipiens esse; neq; Deus cognoscit illam primam partem temporis indeterminatam, non datur. Ad ultimum dicimus, opposita contradicitorum non measurari necessario eadem duratione, sed opposita privativa, ut sunt motus, & quietes.

41 Secundum obiectum, quod post Angelus extrinsecus inciperet. Cret Deus unum Angelum in instanti, immediate posse, vel potest alterum creare, vel non; si primum, habetur instanti, secundum, ergo tunc. Deus necessario, & non libere quicquidetur. Tum 2. quia Angelus nullam dependentiam dicit ad tempus, sed solum coexistens quandam extrinsecam, ergo etiam extrinsecus productus, non potest ab illo dependere in esse, vel est. Tum 3. quia D. Aug. super Genad. l. c. 19. vult, quod aer non est factus lucidus a Sole, sed ut lucidus, aliquo remanetur lucidus recedente Sole, sed eodem modo videtur creatura qualibet a Deo dependere, ergo quilibet creatura semper sit, & consequenter productio ipsius potest tempori coexistere. Tum 4. qui si detur aliquod obfuscum impediens illuminationem medi, potest Deus illud destruere per ultimum esse, & intrinsecus, & in eodem tempore luminosum agere in medium, cum sit agere naturale, lumen autem non est per partem poli partem producibile, sed totum simili, ergo & c. Idem calus est, si Angelus in instanti productus elicere immidate post aliquam intellectionem, aliter non est in statu via (supposito, quod in gratia non est efficiuntur) quia non potest statim mereri.

Rerpondemus, in calu non potest Deum alterum Angelum creare, non ex parte sua, sed ex parte Angeli, qui sic per naturam ipsius Angeli. Deo vero tunc necessario quicquidetur non simpliciter, sed ex suppositione sicut supposito, quod hunc producatur aliquod divisible secundum durationem, nequit postea immediatae a temporis producere, & supposito, quod dividat continuum in aliquo puncto, non potest facere divisionem immediatae poli, quia non datur alterum divisible immediatum. Ad 2. Angelum extrinsecus aliquo modo a tempore dependere per coexistentiam, unde a posteriori argueremus partes in ipso Angelo, si in tempore producetur. Ad 3. resp. Scotus quol. 12. Quod fieri duplicitur summi potest, quia tenuis est idem est, quod dependere in esse, & hoc modo commune est ad productionem, & conseruationem, & ita intelligitur D. Aug. secundum prodere novit, & hoc tenui summi productionem convenient, & de creatura in primo instanti dici potest, deinde vero dicitur creatura in facta esse, quod erit conseruatione ipsius. Ad 4. dicimus, his casibus, & lumen in tempore produci, & intellegendem, nos quid secundum omnes partes simili, sed per partem post pertem, quia lumen extensivus, & intensivus divisible, intellego autem intensivus, quod inficit, ut possit successivo productio, sicut & intendi. 42 Contra, Scotus a. d. qu. 4. s. contra Conclusum. Ut arguendo contra Henr. ponentem intellectionem Angelis, membrari nunc temporis discreti, quod nunc ponebat necessario coexistenti parti temporis nostri, ait, quod intellectus potest utique elocere unam intellectionem in uno instanti, & immidate post eis aliam, & quia ex membrari, idem inquit, habebum primum esse in a. v. licet secunda intellectione nulla prima post correspondat temporis nostri, idem repetit. ad 2. princ. & in 3. diff. 3. q. 4. R. 4. 1. quod Beata Virgo poterat in primo instanti iuxta conceptionis esse peccato originali, & in tempore immidato in gratia, quia ramen non successivo, sed divisiblem productetur, ratione eius, inquit ipse mutationi illa propriæ, nec erit motus, nec mutationis, non mutatio, quia est in tempore, nec motus, quia non est successivo, neque ex parte subiecti, neque ex parte forma, quae authoritates direxerit oppugnare non possunt.

Rerpondemus ad 1. locum, intentum Scobi tantum esse ostendere contra Henr. sine ratione ipsum ponere nunc temporis discreti necessario parti temporis nostri coexistenti, nam si nos possimus elocere intellectionem per instanti, multo magis Angelus, clam per perficioris intellectus, quare non est neccesse, ut conseruat dñe oppugnare non possunt.

43 Rerpondemus ad 2. locum, intentum Scobi tantum esse ostendere contra Henr. sine ratione ipsum ponere nunc temporis discreti necessario parti temporis nostri coexistenti, nam si nos possimus elocere intellectionem per instanti, multo magis Angelus, clam per perficioris intellectus, quare non est neccesse, ut conseruat dñe oppugnare non possunt.

intellectionem illam per tempus aliquod & licet postea videatur concedere, intellectionum Angelicum posse post inflans illud aliud producere intellectionem in tempore immediato, quae primum esse habeat in a. v. & non sit alignabilis pars prima temporis nostri illi correspontens, hoc tamen dicit supponendo, quod posse hoc facere intellectus noster, nam tunc clare lequitur, idem posse intellectum angelicum, quo supponito debetur necessario concedi, productionem secundum intellectionis coexistere tempori, unde ait conditionate; sed si statim habet aliud intellectionem, tunc nihil est tempus nisi coexistens illi secunda intellectionis; quod etiam colligitur ex loco allegato ad 2. principi, ubi dat unam refponsonem, quod aeternam potest durare per tempus, non tamen proper hoc sequitur, quod sit in tempore, quia quod est in a. v. potest durare cum nonnullo tempore, & deinde subiungit aliun refponsonem, & ait, vel potest dici, quod aliqua in delicto potest inesse Angelus praececum cum instanti temporis, & deinde post illud in a. v. potest habere aliud, & aliud intellectionem immediata, ubi claret patet, quod secunda refponsonem ex data iusta dicta in contradictione opinionis Henr. & non ex propria sententia; Authoritas ex 3. magis urgat, sed dicere polluit, nos, locui de lucecissione proveniente ex partibus extensis, quae non ad illam proportionem indivisibilitatem, & gratia, sed adeo facultate ex parte graduat gratis, propter quam lucecissione potest tempori coexistere, & per ultimum non esse incipere, quod fuisse explicat in 1. d. 17. qu. 3. & seq. que expofitio est iuxta dicta Scoti in 2. d. 2. quest. 11. arguendo contra D. The ubi ex hoc, quod operatio Angelis, quamvis sit in instanti temporis discreti, coexistere tam non noctis tempori, arguit, continuam, & successivam esse; hinc dicendum, Scotum problematicum fusile.

43 Tertio, indivisibili continua via in continuo simul productur, & tamen in tempore, ergo &c. antecedens prob. in instanti non est pars altera producenda, quae continuari debet præcedenti parti acquisita, ergo in illo instanti non datur indivisibilis, quod est nexus illarum partium. Tum 2. quia Pater in diversis posse hoc inflans generabit Filium, & tamen non per partem post partem, sed totum simili, ergo non implicat, productionem simultaneam coexistere aliqui tempori. Tum 3. quia potest Angelus coexistere loco divisible, ergo & tempori divisiblem productio ipsius potest coexistere, quia in ea mensura non repugnat productionem existere, in qua non repugnat terminus existere.

Rerpondemus neg. 2. antecedentes parte, quia in instanti produ-

DISPUTATIO DECIMA QUINTA.

De Motu.

D Evenimus tandem ad explicationem principiæ. Et principalis passio corporis naturalis, quæ est motus, jure merito hoc usque dilatam, ut omnia, quæ de motu solent a Philosophis pertractari, simili tradere possemus, & primo de motu quo ad ejus entitatem, passione, & species agemus, deinde de causis ipsius sermonem inserviemus.

QUÆSTIO PRIMA.

In quo constat formalitas motus.

Cepimus in præsentis disput. motum, quatenus communis est ad motum propriæ dictum, & ad mutationem propriæ dictum, & universaliter pro eo, quod denominat prædictum subjectum motus: & omnia opinione Antiquorum negantur dari motum in rerum natura, sed omnia, dicebant, quicquidetur; quam sentiantur, quia contra experientiam, non oportet improbare ex profecto, nam cogitata quadam natura, & realitate, & reale, & realitate, & realitate distinda; & quod infurgat independenter ab opere intellectus: nam cum forma, vel respectus simpliciter reales adduci habuerint sua privationes, ideo dicunt relationem ad non esse prædictos, non quidem realē simpliciter, quia non esse extremitum non est realē, sed realē secundum quid. Recentiores verò præter haec omnino advenientiam quanam viam, seu tenditiam ad formam qui sit modus quidam absolutus prædictus formam transcendentaliter relativus, per quem forma acquiritur in subiecto. Clarum est, motum aliquod illorum formaliter importare.

2. Quidam etiam ex Scotis afferunt, motum formaliter importare formam fluentem, ita tamen quod de principiis significato dicunt formam, connotat verò fluxum ipsius. Communiter oppositionem Doctoribus afferunt, motum, scilicet formaliter dicere fluxum, seu fieri formam, non formam, sed magnum est diffidendum apud eosdem, quid sit fluxus iste, seu via ad formam in esse perfecto; nam quidam hoc nomine via, seu fluxus contenti absque alia declaratio, ita quid sit absolutum iste, aut rectivum, & ad quod terminatum, credunt, tamen est ipsius motus silentiam, ita Carafa de Conc. disp. 17. & Compl. in Phys. disp. 16. q. 1. Alii dicunt, fluxum istum, etiam quantitatem quamvis successivam, non permanentem, quæ verè, & per se in prædictamento quantitatibus: ita Tatar in prædic. c. de quant. & in report. 4. d. 12. qu. 4. Ant. Andr. 5. Met. qu. 10. Fuentes 3. Phys. q. 1. diff. 3. ar. 3. Alii quid sit modus quidam absolutus ab ipsa forma, modaliter ex natura rei diffiniunt, prior natura forma, quo tanquam via, & tendentia acquiritur forma; ita Recentiores Mistris, & Belluti Tom. II. Physice.